

N:o 17.

Herr A. F. Vennersten m. fl., om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förekommande af de sanitära vådor och andra olägenheter, som för städer och stadslänkande samhällen uppstå i följd af bebyggandet af områden, som ur hälsosynpunkt finnas därtill otjänliga.

I en vid sistlidet års riksdag af oss med föränledande af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående stadsplan och tomtindelning väckt motion (A. K. n:o 195) hemställdes bland annat, att på lämpligt ställe i lagförslaget måtte införas stadgande, att Konungen skulle äga att på framställning af stadsfullmäktige eller allmän rådstuga meddela förbud mot nybyggnad å sådant område, som ur hälsosynpunkt finnes otjänligt till bebyggande.

Till stöd för motionen i denna del anfördes:

»Då mark upplåtes till planlöst bebyggande, händer ofta, att såväl köpare som säljare äro ense om att uppsöka den för bebyggande minst lämpliga men därför också billigaste marken. Enligt hvad erfarenheten visat, förläggas byggnadsplatserna ej sällan till områden, som ur hälsosynpunkt äro fullkomligt otjänliga för bebyggande. Här af kunna uppstå stora sanitära vådor för angränsande trakt. Emot detta missförhållande hjälpa ej bestämmelserna om byggnadsförbud, till dess plan upprättas, utan borde härvidlag ett absolut byggnadsförbud vara på sin plats. Att tillägga den jordägare, som drabbas af ett sådant förbud, rätt till

skadestånd, torde ej erfordras. Hans mark har ju aldrig varit lämplig för bebyggande, och han synes ej rättvisligen kunna göra anspråk på ersättning, för det han förbjudes att begagna sin mark på olämpligt sätt. Med hänsyn till det ifrågasatta förbudets ingripande betydelse och vikten af att erhålla enhetlighet vid dess tillämpning synes det böra meddelas af Konungen.»

Vederbörande särskilda utskott, som afstyrkte förslaget, yttrade:

»Hvad beträffar det föreslagna förbudet mot nybyggnad å område, som ur hälsosynpunkt finnes otjänligt till bebyggande, måste utskottet vitsorda, att allvarliga olägenheter kunna uppkomma i följd af den nu rådande bristen på lagstiftning uti ifrågavarande hänseende. En bestämmelse i antydd riktning, hvilken ju skulle gå ut på att förhindra bebyggandet af vissa områden, synes emellertid utskottet knappast hafva sin plats i förevarande lag, som inrymmer föreskrifter med afseende å ett områdes ordnande för bebyggande. Lämpligast torde bestämmelsen böra upptagas i hälsovårdsstadgan. Måhända kunna ock i byggnadsstadgan införas vissa föreskrifter i ändamål att för här afsedda fall främja samarbetet mellan byggnadsnämnd och hälsovårdsnämnd.»

Den mot motionen välvilliga form, utskottet gaf åt sitt afstyrkande, har gifvit oss anledning att redan nu ånyo fästa Riksdagens uppmärksamhet på frågan. Det är dessutom uppenbarligen af stor vikt att åtgärder till undanröjande af de påpekade missförhållandena snarast möjligt vidtagas, något som bekräftas af erfarenheter från skilda orter.

Ifrågasättas kan, huruvida något skulle vara att vinna genom att, såsom utskottet föreslog, intaga förbudet i hälsovårdsstadgan, som ju endast är af administrativ natur och således intet förmår gent emot den enskilda äganderätten. Af liknande skäl torde den andra af utskottet anvisade utvägen, vissa bestämmelsers upptagande i byggnadsstadgan, knappast föra till det åsyftade målet.

Ett byggnadsförbud af antydd art bör enligt vår uppfattning äga civillags kraft. Huruvida däremot det bör utfärdas såsom fristående lag eller anknytas till något redan befintligt lagstadgande, undandrager sig naturligen vårt bedömande. Vidare bör förbudet utsträckas att omfatta icke blott städer utan jämväl köpingar och municipalsamhällen. Ytterligare utredning torde emellertid vara erforderlig, särskildt med hänsyn därtill, att förbudet möjligen bör motsvaras af skyldighet för vederbörande samhälle att inom viss tid vidtaga åtgärder för exproprierande af det område, förbudet omfattar, naturligen med vissa begränsningar i fråga

om ersättningsbeloppet. För öfrigt kan utredningen gifva vid handen förefintligheter af andra till undanröjande af de öfverklagade olägenheterna lämpligare utvägar.

Då den ifrågasatta utredningen lämpligast torde verkställas af Kungl. Maj:t, tillåta vi oss föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta utredning om lämpligaste sättet att förekomma de sanitära vådor och andra olägenheter, som för städer och stadsliknande samhällen uppkomma i följd af bebyggandet af sådana områden, som därtill finnas ur hälsosynpunkt otjänliga, samt för Riksdagen framlägga de författningsförslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 20 januari 1908.

Axel Vennersten. K. Beckman. Hugo Sandén. Erik Röing.

E. A. Nilson. E. C. Kropp. Sixten Neiglick.